

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkah pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 120, z dostavljanjem na dom K 150; s pošto celoletno K 200, polletno K 100, četrtletno K 50, mesečno K 170. — Za inozemstvo celoletno K 300. — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITICEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.
Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po-
pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Balkanska vojna.

Kaj pa muslimani v Bosni.

Silna turška moč je povsem uničena. Polu-mesec na krvavem nebu plava čez rdeče oblake in se sklanja za temne gore Male Azije — tja v krilo arabske puščave... Stara zgradba turškega barbarstva, tiranije, despotizma in krvoločnega razpada, da napravi mesto zgradbi boljše bodočnosti zatiranih narodov; da pusti mesta mladi Jugoslaviji, naj ona vnese svetlobo dneva, svobodo in kulturo — kulturo v svobodi tam, kjer vlada še tema in suženjstvo... Pred silo hrabrega Bolgara, čilega Srba, boj-nega Črnogorca in okretnege Grka so se umak-nile turške tolpe in so razpadli težki okovi ti-sočetnega sužnja, ki je vekove bil preganjan, zatiran in uničevan od divje sile nekulturnega Azijata...

Zdaj pa mu sije solnce in sveti dan... prišel je čas maševanja...

Medtem pa, ko se vse to godi, se zelo malo misli na en del njihovih sovražnikov; ki pa so krvi slovenske!

To so naši muslimani v Bosni!

Štejejo okoli 600.000 duš, pa se vkljub temu nemalemu številu o njih stanju in razme-rah zdaj zelo malo ve in piše...

Nikdo ne misli, kaj meni ta del Slovanov islamske vere, ko Bolgar, Srb in Črnogorec ob zidih Carigrada brezbrizno kadi...

Potrebno je torej, da se najprej v zgodo-vini z njimi spoznamo in da vidimo, kaj o njih zgodovina pripoveduje!

Leta 1463, ko je silni sultan Mehmed II. z divjo močjo prekril ves Balkan in prišel kot ne-varen sosed do lepe Bosne; — v njej so bile domače razmere zelo slabe; medsebojni boji in bratomori so bili povsod na dnevnem redu, sovražstvo med kristjani in patareni (bogumili) je bilo grozno in je prišlo tako daleč, da so eni zoper druge pozivali sosedne Turke na pomoč.

Kjer se pripravata dva, tretji dobiček ima — pravi narodni pregovor in to se je takrat iz-polnilo.

Brez ovir in truda je prišel silni sultan pod Jajce, prestolnico bosanskih kraljev in ga kma-lu osvojil, poslednjega kralja Štefana Tomaše-viča je živega vjel in kakor pravi ustmena pre-daja z groznimi mukami usmrtil; namreč žive-ga odrli na meh. V tej dobi se je odigralo zelo mnogo žalostnih prizorov, ki karakterizirajo te-danjo dobo in tedanje razmere.

Turki vršeči zapoved korana so »z ognjem in mečem« širili prerokovo vero. »Kdor se ne pokori islamu, izgubi imetje, čast in glavo!« je bila za slabe in omahljive kristjane ostra bo-da, katera jih je gonila v krilo islama; največ pa so se preverili plemiči in večji posestniki, ki ji ni bilo vseh izgubiti zemeljsko premoženje — raje so priklonili krščene glave islamu...

Odtod so naši muslimani, naši begi in v njih rokah velika posestva — begluci.

Torej to nam o njihovi preteklosti pove z: »ina; sedanjost pa to dejstvo krepko do-kazuje. Pri njih namreč najdemo množico čisto kristjanskih priimkov kot: Filipovič (prišlo od Filip), Jakupovič (od Jakob), Marč (od Mara) itd. Razen tega nam je skupni jezik; turški je-zik, ki se nikdar niti rabil ni, še manj ga zna,

temveč se uče arabščine v svojih konfesionalnih šolah t. zv. mektebiih. Celo je resnična trditve da so muslimani v Bosni najčistejša slovanska kri starih plemičev.

Naš neveden narod pa jih je prišel k Tur-kom in jih nazival tako. Oni so to ime prejeli, in se je tako vkoreninilo v narodu, da ne samo naš narod kristjanski naziva muslimana za Turka, temveč na selu slišimo njega samega, kako z ponosom govori: »Jaz sem Turak, ti s' pa kaur!« Mlado generacijo je privela šola k spo-znanju ko mu je odkrila resnico...

To dejstvo je tako jako in dokazljivo, da danes po par desetletjih vidimo vso mlado inte-ligentno generacijo ali kot Hrvatce, ali kot Srbe. Hrvaška ali srbska nacionalna zavest se je pri njih precej hitro razvijala, žal da še ni tako jaka in tako čvrsto ukoreninjena, da bi mogla pretr-peti udar verskega sočutja s Turkom, katero lomi krila poletnemu nacionalizmu v najlepšem razvoju. Večja masa fanatizovanega naroda je potegnila inteligenco za seboj, naj misli z njo in naj z njo skupaj sovraži ne le Srba, ampak tudi Slovana in sploh kristjana za to, ker gonijo iz Evrope onega, ki je prišel kot nevaren ropar, bogve od kod in si prigrabil tuje blago; ki nima nikakšne dedščine v Evropi; ki jih je s silo od-trgal z krila kristjanske cerkve in našega obje-ma; in ki je celemu Balkanu zabranjeval nor-malni kulturni razvitek...

Kadar se vsega tega zavedo naši mosli-mani in kadar se razburjeni duhovi malo po-mirijo, tedaj se bodo zopet vrnili v naše bratin-skolo in se bodo z nami borili zoper našega skupnega nasprotnika, ki nam ovira svobodni kulturni napredek in razvitek. Torej: skupna prošlost, težka sedanjost, velikanska skupna borba k skupnim ciljem nas bo zopet privedla skupaj in nas čvrsto za vedno vjednila...

Za to pa bo treba dosti časa, previdnosti in naše pazljivosti...

Mi jih pa lahko razumemo. Mi jih pa lahko razumemo. (Prinašamo ta članek, ki naj pojasni raz-mere v Bosni. V Bosni sta dve narodnosti — ako ju delimo — Srbi in Hrvatje — drugi so priselenci. Imamo pa tu vere: pravoslavno, katoliško in mohamedansko. Pri mohamedancih rad prevladuje verski čut nad narodnim — do-čim pri drugih prevladuje narodno čustvo. Tako so n. pr. Srbi jasno izjavili svoje simpatije do Srbov — nasprotno so hoteli »klerikalci« v »Hrvatskem Dnevniku« izrabiti položaj za svojo politiko. Za sedanjí položaj je bosansko vprašanje zelo važno.)

Med Bolgari.

(Poročilo dr. M. Rusa.)

Bolnice. — Naše delo. — Ranjenci. — Posame-zni slučaj. — Pogovori z vojaki.

Poleg vojaške bolnice, ki sem jo že omenil, so izpremenili v Vratcih tudi obe vojašnici v bolnice. V teh dveh bolnicah je bilo nama odlo-čeno delo.

Ko sva prišla v Vratca sta bili obe bolnici skoraj polni in vsak dan so prihajali novi ran-jenci. Naše bolnice so bile za ranjence nekako tretja postaja. Težko ranjene vojake namreč spravijo v najbližje bolnice, oziroma jih zdravi-jo takoj na bojišču; one, ki so lahko ranjeni,

pošljejo skupno najprej v Plovdiv, od tam v Sofijo in od tu v njih domači kraj, v vojaško bolnico.

V prvih dveh bolnicah so imeli zdravniki mnogo več dela, manj ranjene so obvezali in so jih poslali naprej. K nam so pogosto prišli vo-jaki, ki so imeli na sebi še prve obveze in že po štiri dni niso bili prevezani. Pri tako velikem številu ranjencev je bilo težko za vse skrbeti — zato so si ranjenci globoko oddahnili, ko so po dolgi vožnji srečno dospeli v Vratca in so tu dobili stalno zdravniško pomoč.

Naši bolnici sta bili pripravljene za silo in je seveda marsikaj primanjkovalo. V eni bol-nici so stale postelje v štirih vrstah — v drugi bolnici smo imeli postelje v osmih vrstah, raz-deljene v dva oddelka.

Poleg glavnih dvoran smo imeli manjše so-bice za zdravnike, za sestre-strežnice, za kuhin-jo za osobe, za sklad, v divizijski bolnici smo imeli operacijsko sobo s predsobo.

V bolnici sva dobila tudi midva svoje stan-ovanje. Marsikaj je bilo treba še pripraviti — tako sva po svoje uredila kuhinjo in operacijsko sobo. Operacije smo delali navadno z nar-kozo — (s kokeinom ali s kloroformom). Vse operacije so se dobro posrečile. Cel čas nam v bolnici ni nihče umrl. Imeli smo namreč le malo težkih slučajev — poleg tega so bili vojaki krepke nature. ki so bolezen kmalu prema-gali.

Naši ranjenci so bili v starosti od 20—50 let. Poškodbe so bile zelo različne, ponajveč od pušk. Turške kroglice so špicaste in hitro prebijajo meso; poškodbe kosti pa so bile red-ke. Pri tem smo imeli zelo zanimive slučaje. Ako je bil vojak n. pr. zadet v prsni koš (v re-bra) se je kroglica zadela ob kost in je šla ob nji okoli telesa, tako da je zadaj na hrbtu prišla ven. (Ako je zadela kroglica med kosti, potem je šla v prsa: rane v prsa (okoli srca) ali v mož-gane so smrtni. Taki ranjenci obleže takoj na bojišču — rane v trebuhu niso vselej smrtni — po večini so operacije v trebuhu izpadle ugod-no. — Nekega ranjenca je kroglica zadela pri desni čeljusti, zdrknila je ob kosti pod kožo po obrazu, in je izstopila pod levim očesom; neki vojak je bil ustreljen skozi usta; kroglica mu je izšla na desni čeljusti dva spodnja zoba, na levi dva zgornja zoba in je prišla pri licu ven; ta vojak je kmalu ozdravil in je odšel domov; ko se je zopet vrnil, je tožil, da ne more ust od-pirati, ker so čeljusti trde; rana se mu je po-znala na obeh straneh. — Imeli smo tudi slu-čaje, da je bil vojak štirikrat ranjen; kroglica je šla pri levi nogi noter, prebila je meso in je šla še v desno nogo ter jo tudi prestrelila. — Bili so tudi ranjenci s šestimi ranami, tak vojak je bil zadet od več krogel — najbrže iz strojne puške. Seveda smo imeli tudi druge slučaje, rane od sabelj in bajonetov.

V naši bolnici so bili vojaki, ki so se borili pri Kirk-Kilissi (Lozengradu) in pri Lile Bur-gas...

Rane so se vobče zelo hitro celile in na-vadno niso povzročile velikih bolečin — seve-da so marsikomu zapustile stalne sledove za spomin na težki boj.

Pri ranah od krogel smo imeli priliko opa-zovati več slučajev — da se je rana že zacelila, potem pa se je pojavilo gnojenje in krvavenje — kar je zahtevalo nove operacije.

Težkih operacij navadno nismo delali; dr-žali smo se pravila, da je boljša tudi trda roka ali noga — nego biti brez nje. Vojakom je to ugajalo, ker so videli, da ne bomo »rezali«. Zato je dobila naša bolnica ime »pri debrih doktor-

Turek sedi na Četaldži v Azijo noge drži — tiho sam s seboj modruje in tako-le govori.

Kaj se bo zgodilo z mano, to še dobro sam ne vem, da sedaj sem — mi je znano — za napotje vsem ljudem.

V Azijo me vsi podijo — ker se jim nevaren zdim — treba reči bo »adijo« — kaj sirota naj storim?

Nekdaj gospodar mogočen — sem obvladal pol sveta — da sem hud in krvoloč — vsa Evropa me pozna.

Moji davni, stari deda so iz Azije prišli — Sulinani, Mohamedi so Evropo zmagali.

Naša bila je Bolgarska, Srbija, Albanija, Macedonija, Valaška, Tracija in Grška vsa.

V Sofiji in Belemgradu — bili smo in v Bitolji — dalje šli smo proti zapadu kjer žive kristjanski psi.

Križe s cerkev smo metali in požigali vasi ropali, morili, klali — kakor prerok nam veli.

V prah so padali gradovi, mesta padala so v prah, koder šli smo, med rodovi širili smo grozo strah.

Naša bila je Hrvatska, Srem in vsa Slavonija, naša Ogrska in Kranjska, naše vse do Dunaja.

Car se je pred nami tresel, poljski kralj in cesar ž njim papež komaj se je rešil — da mu nismo vzeli Rim.

Zdaj pa vse so nam odvzeli, na Četaldži zdaj sedim —

LISTEK.

M. ZLVAKC:

V senci jezuita.

(Dalje.)

Ženska je bila ravno tista, ki je pozdravila Beatrice prej stako čudno prorokbo: bila je Ciganka.

Moški pa je bil Napolitanec Tito. »Pa ste prepričani o tem, kar pravite?« je vprašal Napolitanec, ko je kočija izginila. Ciganka je skomizgnila z ramami.

»Le pojdi, sinko.« je dejala, »le pojdi. Ako si tako pameten fant, kakor se mi vidi, se okorišči s tem, kar ti pravim.«

Presneljivo je pogledala Tita in dodala nato počasi:

»Zdi se mi, da bi izvestni ljudje radi z zla-tom plačali vest o tem, kar sem ti povedala.« »Kateri ljudje?« je vprašal Napolitanec s prav nedolžnim obrazom.

»Kaj vem? Veliki profos na primer —«

»Zakaj mi omenjate njega, mati Ciganka? Saj ga ne poznam!« je vzkliknil Tito živahno.

»Saj ne pravim, da poznaš velikega pro-fosa...«

»Prevelik revež sem, da bi si upal iti v bližino takšnega dostojanstvenika.«

»To se razume. Omenila sem velikega pro-fosa itak samo za zgled... Toda prepričana sem, da spada med tiste ljudi, ki bi dali mnogo denarja za novico, da je Manfredova mati v Parizu in išče svojega sina!«

»Ali ste prepričani, da se ne varate?«

»Videla sem grofico Almo, mater kne-ginje. Poznala sem grofa Alma. Osem let sem

živela v bližini kneginje in njenega moža, vi-teza De Ragastana, ravno tiste dni, ko ji je bil sin ugrabljen sem bila v jako ozkem stiku z njo.

»Potem veste pač mnogo o tem ugrab-ljenju mati Ciganka?«

»Nič več, kakor to, kolikor ti povem... nič več kakor to, kar vem o gospodu De Mon-klarju, velikem profosu pariškega mesta...«

»To zadošča, mati Ciganka!... Premislil bom še in preudari!... zakaj stvar je važna!« Ciganka je odšla s počasnimi koraki.

V trenutku, ko je hotela izginiti na kraju, kjer se je iztekala ulica v Dvor Čudežev, se je okrenila in zagledala Tita, ki je tekel proti drugemu koncu ulice, kolikor so ga nesle noge. Nasmehnila se je in zamrmrala:

»Preden mine ura, bo vedel veliki profos vse, kako in kaj...«

V kočiji je prišla Žileta kneginjo Beatrice za roke:

»Gospa,« je vzkliknila, »kako se vam naj zahvalim! Rešili ste mi življenje!«

»Molčite, dete moje, ne govorite zdaj... Počijte... potem šele se pomenite. Le eno vprašanje vam naj zastavim... eno samo.«

»Kar povejte gospa...«

»Kaj ne, da ste bili vi tista, ki je klicala na pomoč... nekoga po imenu...«

»Da, po imenu,« je zajecnila Žileta in prebledela.

»Ime se je glasilo Manfred!«

In kneginja je goreče pogledala deklico.

»Da,« je rekla deklica prastodušno. »Tako sem ga klicala!...«

»Že dobro,« je odgovorila Beatrice, zdr-znivša od radosti... »Ne govorite ničesar več... Bova že vsem videli«

XLI.

Ragastanov poset pri velikem profosu.

Dospelša v svoj dvorec, je našla kneginja Beatrice Ragastana, ki se je bil vrnil iz Luvra in je nestrno čakal, kdaj pride ona domov.

Zarečih lic je kneginja obvestila sproga o svojem poizvedovanju in mu predstavila de-klco.

Ragasten ni pokaral žene niti z eno samo besedo, niti ji ni omenil, da je zagrešila veliko neprevadnost: pri Beatrici so bili takšni očitki brez pomena.

Zadovoljil se je s tem, da jo je stisnil nežno v naročje in ji dejal:

»Pobegniti ste hoteli iz Luvra!« je vz-kliknil Ragastan. »Potemtakem ste bili tam jetnica?«

Žileta se je obotavljala z odgovorom.

»Dete moje,« se je oglašila Beatrice, »go-tovo tiči za tem kaka skrivnost, ki vam jo je težko povedati... Govorite torej, prosim, samo toliko, kolikor vas ne tesni!...«

»Res moram priznati,« je rekla Žileta ble-dih lic, »da bi mi bilo težko povedati, zakaj sem bila jetnica v Luvru... Le z najhujšo grozo morem misliti na veliko nesrečo, ki bi me bila lahko zadela!...«

»Revica uboga!... Toda če je tako, po-tem tudi vaš oče ne ve, kaj se je zgodilo z vami!...«

»Gorje mi, gospa to me najbolj boli v tem trenutku. Moj oče me ljubi tako zelo, da se bojim, kaj je z njim... Kaj si je moral misliti, ko me ni našel!...«

»Če hočete, ga jaz obvestim, kako in kaj...« se je oglašil Ragastan.

»Oh, gospod! Moj oče vas bo blagoslav-ljal...«

»Še danes pojdem v Luvr... Pomirite se in bodite brez skrbi.«

»Bila bi, gospod, toda on je sam jetnik... In,« je dodala, »ako se vam posreči, da ga kje vidite, vamo pove on, zakaj so naju tako stražili v kraljevi palači...«

»Ne mislite več na te reči dete moje... Vitez Ragastan poišče vašega očeta, in, če se hudo ne motim, najde tudi sredstvo in pot, da vaju združi...«

»Oh, če bi bilo to mogoče!« je vzkliknila Žileta in krčevito sklenila roke.

»Boli hrabra in podjetna si kakor jaz sam.«

Na to se je obrnil k deklici in ji podal roko, da jo povede v velikolepno obednico svojega dvorca.

Zakaj ura obeda je bila napočila.

Pri mizi sta se čuvala Ragastan in nje-gova žena, nadlegovati Žileto z vprašanji, ki so jima gorela na ustnicah. Za ti dve rahlo-čutni bitji je bila Žileta v tem trenutku samo povabljenka, in njiju naloga samo, zabavati jo.

Toda Žileta je razumela, kaj se godi v njunem duhu, in se obrnila h kneginji:

»Gospa, čutim se zdaj dovolj močno, da lahko govorimo o rečeh, ki se mi zdi, da vas zanimajo... ako je v moji moč, dati vam takšna pojasnila, kakršnih si želite.«

»Drago dete! Resnica je, da bi viteza in mene jako zanimalo izvedeti neke reči, ali vsaj eno, o kateri vas prosiva, da nama poveste, kar vam je znano... Toda preden se dotak-nemo tega vprašanja — ali nama hočete po-vedati, kako se je zgodilo, da ste prišli oni ne-varni blaznici v roke? Ali vaši starši ne žive več?«

»Očeta še imam, milostljiva...«

»Pa vaš oče?...« je vprašala Beatrice.

(Dalje.)

še pod mano počjo strelj —
lahko v Azijo zletim.

Sklenil sem zato premirje,
da se malo okrepčam,
stepli so me bratje štirje,
da se komaj še spoznam.

Črnogorec me je zgrabil —
malo vojske — mnogo mož —
zdej bo kmalu vzel mi Skader
pal bo kmalu Taraboš.

Srb od Vranje je prihitel,
— Jankovič in Živkovič —
Kumanovo, Skopje, Bitolj —
ni jih zadržalo nič.

Vzel Bolgar je Kirk-Kilise
in napravil Lozengrad,
Lile Burgas, Corlu, Strandža
skoraj pal je Carigrad.

Grki šli so do Janine
vzeli so Solun za se
v morje položili mine
na otokih zdaj sede.

Zdej mi zadnja ura bije —
na Cataldži še sedim —
konec lebe bo Turčije,
če rešitve ne dobim.

zaslišali »pet na nož« — so se vsi spustili v ob-
upen beg.

Neki vojak je imel s seboj turško sabljo.
Vprašal sem ga, kako jo je dobil. Pripovedoval
je sledeče: »Pri nekem napadu smo si prileteli
nasproti s Turki. Sprejaj je drvil turški čast-
nik in je mahal s sabljo. Zapodil sem se proti
njemu in sem ga prebodel. Padel je na tla in je
še brcal. Stopil sem tu za vrat in sem mu vzel
sabljo iz rok. — Tu je pripovedoval tako
mirno, kakor kako vsakdanjo stvar. Takih po-
vesti bi imel človek menda kmalu dovolj in bi
si jih ne želel več poslušati. Zato sem deloma
razumel njih molk.

V bolnico so večkrat prihajali ljudje iz
okolice — večinoma ženske — in so spraševale
vojake, ali so kaj videli njih moža, brata, so-
rodnika... Odgovor je bil navadno:

»Videl sem ga. Čil in zdrav. Dobro se mu
godi«.

Ljudje so se po takih besedah potolaženi
vračali domov.

Ker sem vedno slišal te odgovore, sem ne-
koč vprašal nekega vojaka: »Kako moreš ti o
tem trditi, da je zdrav, saj si že 14 dni tu?«

Vojak me je pomenljivo pogledal in je re-
kel:

»Mož te žene je padel že prvi dan. Toda mi
imamo ukaz, da vsakemu damo tak odgovor,
kakor sem rekel.«

Videl sem, da je bilo torej vojakom zapo-
vedano tako govoriti, da ni za časa vojne pre-
velikega obupa in žalosti med ljudstvom.

Tako je bilo naše življenje v bolnici. Drugič
vam opišem naše življenje izven bolnice.

DNEVNI PREGLED.

Pismo kranjske učiteljice. (Po »Slov. Na-
rodu«.) Kakšno razpoloženje vlada med kranj-
skim učiteljstvom vzpričo krivic, ki se mu
gode s strani klerikalnih mogotcev, izpričuje
to-le pismo, ki ga je te dni poslala hčerka
učiteljica svojemu očetu: »Torej o procentih
ne duha ne sluha! Radovedna sem, ako je vi-
soki, v modrosti komaj dosežni deželni odbor
onim, ki jih doslej ni dosegla, njegova rado-
darna roka, naklonil življenje ali smrt? Smrtna
kosa njegova je kaj krepko kosila v vrstah na-
prednega učiteljstva in marsikateri učitelj,
marsikatera učiteljica se je skrla v noč »Slom-
škarije«, da se dokoplje do rose — procentov.
Tako se je zgodilo pri nas, Gospodična N. N.,
ki je stopila pred nekaj dnevi v »Slomškovo
zvezo«, je dobila procenče že nakazane. Toda
jaz se ne pritožujem, čeprav bi krivavo rabila
tistih 150 K, imam vsaj na strani Vas, dragi
papa, ki kateremu se zatečem v denarni sili,
tudi ljubo mamico, ki mi pomaga v vsaki stiski.
Ali ta beda, to gorje pri učiteljstvu, ki služi
tu po kmetih! Ima kup otrok, ki bi radi študi-
rali, a nobenih postranskih zaslužkov in to
borno plačo! Videla sem take reveže na kon-
ferenci, ki so bili podobni bolj dninarjem nego
učiteljem. G. X. se je danes glasno razjokal,
ko je čital v »Narodu« o strašni krivici. Veselil
se je že na to doklado, dela! na ta
razni dolgove — in sedaj? Kakor on, tako vsi
drugi! Čakajo naj, da se omečajo kamenita
srca, krote naj želodec, saj bodo za to dobili
plačilo v nebesih!... In sedaj bi naj tudi jaz
pristopila k tej druhalji? Res je, trpela bom
zaradi tega vse življenje, toda značaj mi je
več!... — Ali je treba temu pismu kome-
ntarja? Menimo, da ne.

Za sramoto plačano učiteljstvo imajo pri
nas le cinčen nasmeh in geslo: »Pogini, pes
za plotom!« Dežele pravijo, da nimajo denarja,
da bi dale pravično plačilo učiteljstvu, na isti
način se izgovarja tudi država. Potemtakem
so dežele z državo vred insolventne in kot take
naj zaprejo »botege« (šole), kakor trgovec, ki
ne more več dalje! Čemu trpinčiti cel stan,
če se ga ne more, ali noče pošteno plačati? Vsakdo
ve, da je učitelj, najslabše plačani kul-
turni delavec. Pameten rokodelce zasluži na
dan 5—6 K, a učitelj lahko gara 6—7 let za
dnevne 3 K. Žalostna, a resnična in značilna
slika za prosvitljeno Avstrijo.

Družbi sv. Cirila in Metoda je poslala ga.
Vera Malneričeva v Črnomlju 3 K. To vsotico
so dobili kot vstopnino k domači predstavi:
»Darežljivi otroci«, katero so priredili: Fini in

Rudi Weiss, Melita Schiller, Vera in Nada Ma-
lnerič v nedeljo 1. decembra 1912. G. Jos. Me-
šek v Litiji je poslal 12 K, katere je nabral v
svoji gostilni. G. Makso Zaloker v Ljubljani
izdeluje tako dobre drože, da jih hvalijo gospo-
dinje in peki. Mi imamo tudi povod, pripočeti
Zalokarjeve drože, ker je tovarnar družbi sv.
Cirila in Metoda nakazal zopet 55 K 6 v. Tr-
novski Mohorjani v Ljubljani za C. M. družbo
darovali 3 K 94 v. G. mestni uslužbenec Ni-
kolaj Rus je podaril družbi sv. Cirila in Me-
toda več letnikov »Izvestij muzejskega dru-
štva« in »Mittheilungen«. Na godovanju g.
Fr. Konška, gost. in veleposelnika na Troja-
nah sta nabrali za C. M. družbo gđ. Mal. Ogri-
zek in Cika Konšek 4 K 20 v. — G. dr. Fr. Ro-
sina odvetnik v Mariboru je poslal 15 K mesto
venca na krsto umrlega gospoda šolskega svet-
nika Ivana Koprivnika. Hvala! — Družbi sv.
Cirila in Metoda je poslal g. dr. Val. Krisper,
odvetnik v Ljubljani, 1000 K, poslatev je ope-
mil s temi-le besedami: »Po želji blagopokoj-
nega mojega očeta g. Valentina Krisperja čast
mi je za namene veleposelnega Vašega dru-
štva izročiti vsoto tisoč kron in želim, da bi
ta skromni dar bil v prid narodu slovenskemu,
kateremu je bil moj rajni oče vedno zvesto
udan.« Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda je
v svoji seji dne 11. decembra izreklo svojo
toplo zahvalo za ta roodljubni dar in zabele-
žilo v zapisniku iste seje družbino hvaležnost
svojemu mnogoletnemu podporniku in prija-
telju pokojnemu g. Val. Krisperju. — G. I. Al-
firevič iz Zadra je izročil družbi sv. Cirila in
Metoda 2 K 20 v povodom svoje oprostitve
pred celovško poroto mesto brzojavke g. Ju-
kiču. Hvala! — Družba sv. Cirila in Metoda
je zopet prejela dar od svojih dobrih prijate-
ljev v Ameriki: marljivi rodoljub g. Louis
Pirc je poslal od C. M. podružnice v Cleve-
landu 150 K. Iskrena hvala gospodu pošilja-
telju in požrtvovalnim rojakom v Ameriki.
Družba sv. Cirila in Metoda prosi vsestranske
pomoči, ker živo čuti težke razmere, v katerih
živimo.

Pretep z nožem. Pretekli četrtek je dobil
22letni sobni slikar Franc Kucelnik ob 10. uri
ponoči pri nekem pretepu 20 centimetrov glo-
bok o rano v desno roko in eno rano v prsa.
Težko ranjenega Kucelnika so odpeljali v de-
želno bolnišnico.

Menažerjska tatova prijeta. Kakor je »Dan«
že poročal, sta te dni lastniku menažerije Jo-
žefu Kludskemu, ki je postavil svojo razstavo
živalij v Mariboru, dva njegova hlapca, Jožef
Hochauf in Franc Žitek, odnesla iz zaprtega
spalnega voza 1000 K v denarju, dva metra
dolgo damsko veržico v ceni 500 K in dva
zlata prstana z večjimi briljanti v ovalni obli-
ki, vredna 1000 K. Sedaj so oba tatinska tiča
prišli na Dunaju. Pri tatovih so dobili le malo
denarja. Polovico ukradenega kinča sta že
spravila v denar in tega seveda skoro vsega
zapravila.

Zvit golju. Te dni je prišel k neki stranki
v Gradcu 20—25 leten, majhen mož, plavalas,
z majhnimi brkami, oblečen v temnomodro
zimsko suknjo, s temnosivim klobukom, in je
rekel, da najame stanovanje. Povedal je tudi,
da se imenuje Rudolf Weiß, da je asistent južne
železnice in da je ravnikar prestavljen v Gra-
dec iz Beljaka. Predvčerajšnjem zjutraj je za-
pustil stanovanje in je rekel, da gre po svoj
kovček na kolodvor. Od onega časa ga ni bilo
več nazaj. Kmalu nato pa je stranka, pri kateri
je najel stanovanje opazila, da je izginilo z
najemnikom več stvari iz sohe. Navihanega
goljufa policija pridno zasleduje.

Še ena sleparska. V zadnjem času je hodila
okrog po deželi neka ženska, ki se je izda-
jala za bogato posestnico in je izvabila od ne-
kega konjskega kupca iz Sent Ruperta ob
Rabi, od nekega hlapca in od nekega mizarja
večje svote denarja. Rekla je vsem trem, da bo
njene dolgove poplačala mož, ki je zelo bogat.
Nato je bogata kmetica izginila. Seveda se je
cela stvar naznanila orožništvu in dne 12. de-
cembra se je nekemu detektivu posrečilo pri-
jeti zvito sleparko. Piše se Marija Bošenber-
ger. Sleparke je dolgo časa tajila svoje golju-
fije, slednjč pa je vse priznala.

Nesrečen kovač. 49letnega kovača Janeza
Mazanca so odpeljali včeraj v bolnišnico. S
svojim tovarišem je koval v kovačnici razbe-

ljeno železo. Naenkrat je njegov tovariš zgr-
šil cilj svojega kladiva in je udaril Mazanca
naravnost po obrazu. Prebita mu je nosna
kost in levo oko je ranjeno. Ubogega kovača
so takoj odpeljali v bolnišnico.

Vojaška straža vstrelila pijanca. Na Mo-
ravskem pri Olomucu se je zgodil naslednji
žalostni slučaj. Ponoči med podeljkom in tor-
kom je vojaška straža vstrelila moža v ci-
vilni obleki, ki se je bližal smodnišnici in ker
se vkljub klicom ni vstavil in se približal vo-
jaku. Ko ga je straža, ki je stala pred smod-
nišnico, zagledala, je po predpisih trikrat kri-
nila: »Halt wer da?« Neznani mož pa se ni
zmenil za ta klic in je šel naprej. Pri zadnjem
klicu je vojak še pristavil: »Če ne, bom stre-
ljal!« Neznane pa se ni zmenil za to svarilo
in se je čimdalje bolj približeval vojaku. Na
zadnji vojakov klic, je mož odgovoril: »Najprej
mi moraš reči »Feldruf«! Vojak, Pavliček po
imenu je v oddaljenosti 30. korakov vstrelil
na moža. Ta pa se mu je še vedno približeval.
Vojak mu je zaklical: »Bom vstrelil še enkrat!«
Tu je mož zakričal svojo: Najprej mi moraš
povedati »Feldruf«! Vojak je vstrelil nanj dru-
gič in ko je prišel mož čisto do njega v sko-
ku, je vstrelil tretjič. Kroglja je zadela nezna-
nega moža v prsa, vsled česar se je mož zgru-
dil na tla in kmalu nato izdihnil. Na njegovem
telesu so dobili troje ran: eno na prstih, drugo
v boku, tretjo na prsih. Poslednja je bila
smrtna. V ustreljenem možu so spoznali 39let-
nega delavca in vdovca brez otrok Kalaba iz
Drahanovic. Kalab je bil znan kot strasten
alkoholik in malo pred nesrečnim slučajem je
popiva v neki gostilnici v Topolanih. Pri sebi
ni imel niti orožja niti kakega drugega sumljive-
ga orodja, da niti vžigalic in zato ne gre
tu za kak atentat na smodnišnico ali na vojaško
stražo. Pri zdravniškem pregledu se je dog-
nalo, da je bil Kalab res kroničen alkoholik.
V njegovem želodcu so našli večjo množino
alkohola.

Velika nesreča v tovarni. V četrtek dne
12. decembra ob polu 5. popoldne se je pri-
petila v tovarni firme M. Grab v Ljubni velika
nesreča, ki je zahtevala za žrtve življenje de-
lavca, očeta štirih otrok in pri čemur je bil
težko ranjen še drug delavec, ravnotako ože-
njen. O žalostnem slučaju se poroča: 48letni
delavec Jožef Korecki iz Kobliš in 35letni de-
lavec Janez Kamir sta nakladala v tretjem
nadstropju tovarniškega poslopja prazne sode
na električno dvigalnico, ki je bila v poslednjem
času popravljena. Poškodovana dvigalnica pa
se je pri nakladanju nenadoma utrgala in je
potegnila s seboj oba delavca. Zavora za slučaj
nesreče je tudi odnehala in tako sta padla oba
nesrečneža do pritličja, kjer sta ostala ležati
v kupu lesenih dog in zrobljene dvigalnice. Ko-
recki je bil na mestu mrtve. Kamir je dobil
težko telesno poškodbo na hrbtu in desni nogi.
Skoro v brezupnem stanju so ga odpeljali v
rešilnem vozu v splošno praško bolnišnico.
Ubiti Korecki je delal v tovarni 18 let. Težko
ranjen delavec Kamir je tudi oženjen in je oče
enega otroka. Na mesto nesreče je prišla takoj
policajska komisija. Nesreča bo predmet
sodne preiskave.

Hčerke milijonarjev kot hazardne igralke.
New-Yorška policija je te dni odkrila neko
igralno luknjo, kjer so se igrale hazardne igre.
Igralke so bile same mlade deklice in so skoro
večinoma hčerke znanih milijonarjev. Nobena
izmed njih ne presega starosti nad 17 let. Ve-
liko izmed njih je pri vstopu policije v splošni
zmešnjavi ubežalo, nekatere so poskakovale
skozi okno, druge so ušle skozi skrita vra-
tca. Preiskava je dognala, da se je nesrečna
igralna strast ugnedila med šolskimi učenkami
in hčerami mož, katerih premoženje se cení
na več milijonov. Zasledilo se je tudi, da ek-
sistira več igralnih lukenj, kamor hodijo samo
mlade dame, ki igrajo tam za visoke svote.
Zaškrta vzgoja in grozna malomarnost stari-
šev glede svojih otrok je vzrok tega žalostne-
ga slučaja.

Šest parnikov zgorelo in se potopilo. V ne-
apoljsko pristanišče je priplulo šest ladij, ki so
se vsled parafina vnele, zgorele in se potopile
z vsem naloženim blagom vred.

Sleparski učitelj jezikov. Policija v Pots-
damu je aretirala moža, ki se je izdajal za fi-
lozofije doktorja W. Meissnerja in ki je nazna-
njeval po časopisih, da hoče poučevati angle-
ščino, francoščino in ruščino. Ko si je pridobi-
l res dosti učencev in učenik, ni Meissner učil
ničesar in je potratil ves čas samo z listanjem
po knjigah. Slednjič se je dognalo, da Meissner
ni noben doktor, da ni zmožen nobenega iz-
med imenovanih jezikov in da je pravzaprav
usnjak, kateremu pa njegov poklic očitno ni
ugajal. Doktor-usnjak se je predstavljal tudi v
družbi pod svojim napačnim imenom in naslo-
vom in je na podlagi tega navsezadnje še pro-
sil za roko neke spoštovane rodbine v Pots-
damu.

Tragedija na kmečkem domu. Morda nih-
če tako ne priraste na kraj, kjer stanuje in de-
la, kakor ravno kmetovalec, ki je vsak kos
svoje zemlje sam obdeloval in jo pripravil za
svojo potrebo in po svoji želji. Ta nepremag-
ljiva ljubezen kmetovalčev do lastne zemlje in
lastne domovine je bila vzrok tragediji splošno
čislane rodbine posestnika M. v majhni vaši v
bernskem kantonu na Švicarskem. Posestnik
M., katerega premoženje so cenili njegovi so-
sedje na 80.000 do 100.000 frankov, je prodal
svoje posestvo nekemu posestniku iz bližnje
okolice. Ko pa je že posestvo prodal, je M.
prevzela velika žalost in trudi se je, da bi si
svoje posestvo zopet pridobil nazaj. Zato je po-
svojemu kupcu 2000 frankov odškodnine,
nudi svojem zopet odstopi. Ker ni bila
sprememba posestva še vključena v zemljiš-
ki knjigi, se mu je posestvo vrnilo in zakonska
M., izmed katerih je bilo vsakemu že 60 let,
bi lahko zopet živila mirno, kakor poprej. Po-
dobno spremembo in zopetni nakup svojega
posestva je posestnik M. že enkrat napravil in
to približno pred štirimi leti. Gospa M., ki je
bila tudi nekoč duševno bolna, je imela po zo-
petni pridobitvi posestva predstavo, da ni več

LARRA:

Sneg.

Časih se zgodi, da postanem otožen in
čemerem sredi največjega veselja; dogodi se
čudo, kajti obrazi se izpreminjajo mahoma,
kakor bi segla mrzla roka med nje, bleščeče
oči se obrnejo polagoma v tla; omahnejo sla-
botne roke in obstanejo trupla.

Kakor navadno, sem tudi nocoj zaklenil
vrata za seboj: obrnil sem ključ, prižgal žve-
plenko in najprej užgal svečo. Odložil sem ha-
velok, obesil pokrivalo na obešalo, ki visi na
steni in odklenil svojo miznico. Malokdaj jo
odprem, in vsikdar ko se to zgodi, se bojim,
da zarožlja ključ v tisti ključavnici moje mi-
znice: človeku je res tako, kakor bi ga objela
temna slutnja.

Pobral sem vsa pisma, razložil sem jih
po mizi, in jih pričel zopet iznova urejati; delo
katerega sem pričel in dokončal že sto in
stokrat, a raztresena leže še nekatera; bela
so in rdeča in diše po parfumu in so vsa s tra-
kovi prevezana. Nisem jih razvezal do dana-
šnjega dne, ne da bi mi zatrepala roka, da se
ne bi stresel moj život; kajti resnično je,
da leži v njih pokopana moja meglena mladost.

Mlad sem bil in naiven in če bi mi kdo
rekel, da so moje sanje laž, bi ga bil udaril
po glavi radi razžaljenja. Moje oko ni poznalo
nagubanih čel in razoranih lic; razločeval ni-
sem objokanega obraza od veselih, smejočih
se obličij, kopajočih se v blaženosti,

Vsi moji dnevniki — polni idealov, izrazov
duše, ki ni vedela za veliki kaos, v katerem
izginjajo ljudje. Moja pisma — utrinki iz dni
ljubezni, majhne in velike obenem, spomini
časov, ko sem si želel sreče in nisem vedel,
kaj je tuga. Vse, čisto do pičice živčevje v sa-
njah; če bi se bila dotaknila teh pisem in dnev-
nikov tistišča roka, ki je že drhtela ob zvokih
vrvenja, če bi se ozrla na vse to oko, ki je
pogledalo v življenje, smatral bi bil to za
največji zločin.

Lepo je, dokler je človek mlad in vesel
obenem; saj je eno brez drugega skoraj tako
nemogoče, kakor tema brez luči, ampak gren-
ko je, kadar pride ura in se stresajo vrata.
Ukazano je tako in usojeno, — kdo bi se upiral
ukazu solnca, ki hoče oblagodariti mrzlo grudo
s svojimi plameni? ... In tako se dogaja, da
pride na tedaj, ko bi imel vziti najlepši dan...

Pred mano buči na mizi samovar; ej,
kako lepo je to, da brblja tako prijetno v zi-
mi... In tam kamin, ob kamini sanjač; mla-
dost prijatelji vihrava, nade polna in solnčna...
Večer se že niza — in visoke gore rdijo v ve-
černi zarji, kot mlado dekle ob solncu na ze-
nitu; kdo bi ne šel, in vzljubil življenja? Na
beli cesti pa stoji berač — ej, pa to je že
proza; zakaj bi segla proza v naše srce? Saj
smo še mladi in zaupamo v življenje, — čemu
mraku večernega? Ampak usojeno je, in prej
ali slej vas objame proza.

Zasnel sem; tudi meni je prijetno, kadar
me obiščejo sp. mini in hiti iznova mimo mene

življenje, kličejo na kraljevem vrtu visokih
sanj; lepa se mi zdi preteklost...

Kajne, sanjali smo, in upali, in živeli; am-
pak pride ura in dan in zadostuje samo ena
minuta da podere delo storkih; življenje je
ječa, v kateri umiramo...

Spoznanje je ločilo že na tisoče mož, spo-
znanje je presekalo tesne spon, v katerih smo
živeli; sedaj blodimo po svetu, iščemo večnega
miru in plakamo...

Nekatere je resnično objela proza; in da-
nes ljubijo tisto, kar so nekoč sovražili, dvi-
gajo od tal poteptane nazore in hodijo h kon-
certom, zabavajo se po restavracijah...

Ostali smo še mi... malo nas je, ker je
malo število onih, s katerimi moremo živeti;
malo lica so bleda in naše oči so udre; tudi
čela naša so mračna, kakor bi jih pokrile pol-
nočne sence. Šli smo po stezi in sanjali o sre-
brnem zvonenju, o plahutanju poldneva nad
našimi glavami in se pogovarjali s šepetanjem
neznanih večernih dalj, tonečih v pozabnost;
danes se tudi mi borimo...

S trepetajočo roko spravljam pisma, ker
se bojim, da se ne zatopi duša v to, kar je bilo;
nočem več mehkužne sentimentalnosti.

Mete in poljana tone, pogrezajo se hribi
in vstajajo doline; vstajajo vsi mrtveci, katere
smo davno pogrebili, nad njihovimi rakvami je
že prirovala objestnost, pogostil se je vampir
še potem, ko je utihnil poluglasni miserere.

Ampak mene je strah; zdi se mi, da me
prijemlje trepet, šibijo se moja kolena in roke
nočejo naprej, čeprav jih silim; v meni vstaja
nekaj strašnega, kajti v srce mole se pogreza
sneg...

njeno in da nima več lastne zemlje. V preteklih dneh jo je našel njen mož obešeno v čumnatu. Odrezal je naglo vrv, ker je mislil, da je še živa. Ko pa je sprevlel, da je res mrtva, si je prerezal z britvijo grlo. Po obupanosti in mrtvih starih je ostala 16letna hčerka, katere nagla osirotelost vzbujala v celici okoliščine sočutje. Domačija zakonskih M. je bila postavljena po starodavnem načinu; okrog nje je bil vsak sod najkrajši red, kar je bilo znamenje, kako rada sta zakonska na njem delala.

Zdrav spanec. Izvošček Sieberer je vozil te dni popolnoma pijan iz Maribora proti Šent Lovrencu. Sieberer je na vozu zaspal. Nanekemu klanu je začel voz s silo tako drdati, da se je voz prevrnil in da je konj padel na tla. Izvošček je seveda priletel vsled sunka z voza, toda to ga ni prebudilo. Spal in smrčal je naprej, dokler ga ni našel neki posestnik, ki je prišel po isti poti.

Slovensko-akad. društvo »Slovenija« je izvolilo na svojem drugem rednem in prvem izrednem običnem zboru sledeči odbor: predsednik: Gorican Alojz, pravnik; podpredsednik: Oražem Ivan, med.; tajnik: Bezljaj Mihael, pravnik; blagajnik: Rus Jožef, filozof; knjižničar: Luschitzky Karol, med.; gospodar: Trusnovič Rudolf, pravnik; arhivar: Birska Josip, fil.; namestnik: Gruntar Josip, pravnik; Seifman Dragotin, pravnik; pregledniki: Zolotar Vekoslav, med., Pestotnik Ivan, veterinar, rec, Trtnik Albert, mediciner.

Ljubljana.

— **Konferenca na grabenški soli.** Janko Nepomuk Jeglič vporablja voditeljsko pisarno še vedno v svoje agitacijske namene. Pred volitvami v mestni šolski svet so se v tej pisarni izdelovali načrti proti naprednemu učitelstvu in po končanih volitvah so pa tu skovali rekurz proti izidu volitev. Ta rekurz sta podpisala Boštjan in Matevž J. Seveda sta ta dva le figuranta na rekurzu, ki mu je provzročitelj »poštenjak« Janko. Te dni so se pa klatili okoli grabenske pisarne Ravnikar in šišenski Lavčar. Po našem mnenju nimajo ti tiči in Jeglič tudi nima pravice pisarno v izvenšolske namene vporabljati.

— **Oseba vest.** Gospod deželni šolski nadzornik Fran Hubad je dobil naslov in značaj dvornega svetnika.

— **Rdeči križ** balkanskih držav ima danes sejo ob 6. zvečer na magistratu.

— **Predavanje g. dr. H. Tume o vojni na Balkanu, nje vzrokih in vspehih.** ki ga je pričel v soboto zvečer splošna delavska zveza »Vzajemnost« v »Mestnem domu«, je jako lepo uspela. Gospod govornik je občinstvu v zelo pregledni sliki podal in razjasnil razmerje in sedanjí položaj na Balkanu z ozirom na teritorialne, gospodarske in kulturne pravice in zahteve balkanskih narodov. Obisk je bil sicer dober, vendar še premal, v kolikor je to zaslužilo izvrstno predavanje gospoda govornika.

— **Kaj je prinesel Miklavž »Sokolu I.«** Pri zadnji odboru seji priglasilo se je k »Sokolu I.« 34 novih članov. Pač lepa miklavževna za društvo, Bratski naš »na zdar!« novovstopivši in novega članstva. Stopamo v jubilejno leto »Slovenskega Sokolstva« — gesto vsakega člana »Sokola I.« bodi: v letu 1913 mora število članstva narasti na 1000. Tisoč kako lepo število, 1000 članov, da mesečno 1000 K, letno 12.000 K, in v par letih smo pod streho. Tako bo najhitreje in najčistnejše rešena usoda »Sokola I.« Na zdar!

— **Opozarjamo** na današnje predavanje prof. Hečiča o Albancih in Slovanih. Naš današnji članek o Albaniji pojasnjuje to predavanje.

— **»Komedija zmešnjav«.** Jutri, v torek, (nepar) se vprizori prvič na slovenskem odru »Komedija zmešnjav«. Shakespeare večer — praznik umetnosti. V tej lahкотno zgrajeni drami ni šlo pesniku za globoke probleme niti za ostrejšo karakterizacijo — a bujno, kakor fantastične arabske se plete dejanje, slučaj premetuje osebe samovoljno in jih vrtinči v pisanih prizorih, da strmiš nad to drzno domišljijo, ki se v svoji objestnosti ne meni za zakone verjetnosti in ne namerava drugega nego ura, dve vesele in zabavne igre v prvem, pravem pomenu besede. Mladi Shakespeare se je igral s staro snovjo in jo je pomladil za vse večne čase. Ljubka, dvotipna igra, ob kateri se otrese vseh misli na vsakdanjost, vseh skrbi za življenje; kisel obraz more delati pri nji samo pedant, ki ne more pustiti doma svojega racionalističnega kritizma in se voljno udati bleščicam mamilom pesniške razigranosti ter uživati z očmi in ušesi barve in ritme, kakor uživamo sonce, zarjo, vodo in zemljo. Režijo »Komedije zmešnjav« vodi večši, moderni režiser gospod Fišer, ki se bo s te strani privikrat pokazal občinstvu. Oder bo predeljen v tri odstavke, glavna zavesa se bo spuščala samo med dejanji; vse druge izpremembe se bodo vršile pri odprtju druge brez vseh predelav. Predstava bo torej zanimiva tudi iz tehničnega oziroma videli bomo shakespearev oder, prilagojen našim modernim zahtevam. Pred predstavo in med dejanji bo sviral orkester »Slovenske Filharmonije«. V sredo kronski predstava Molnarjevega »Vraga«, ki šteje med najuspešnejše vprizoritve letošnje sezone. Intendanca se je odločila za to igro, da omogoči najširšim slojem seznaniti se s tem duhovitim modernim delom.

— **Društvena petindvajsetletnica.** Meseca aprila 1913 praznuje »Bolniško in podporno društvo pomožnih uradnikov v Ljubljani« svojo petindvajsetletnico.

Posredovalnica za delo in službe je te dni otvorila **Narodna soc. Zveza** v Ljubljani. Prosimo gg. delodajalce, da se v slučaju, ko rabijo zanesljivih delavcev, obračajo na N. S. Z., ki bode skrbela za to, da v vseh strokah nudi in zadovolji z dobrimi močmi! Slovensko delavstvo pa opozarjamo, da se v slučaju iskanja dela, zateka k svoji organizaciji N. S. Z., ki bode skrbel za članstvo, ako je slučajno brez posla, da mu pridobi trajen in dober zaslu-

žek! Posredovalnica N. S. Z. posluje brezplačno, ter so uradne ure vsako sredo in soboto od 5—8 ure zvečer in vsako nedeljo od 9—12 ure dopoldne v društveni pisarni »Narodni Dom«.

— **Redna odbora seja N. S. Z.** se vrši v sredo dne 18. t. m. ob 8. uri zvečer v društveni posvetovalnici. Radi važnosti dnevnega reda prosimo tov. odbornike, da se seje polnoštevilno udeležijo. Tajništvo N. S. Z.

— **Izkaz** v mestni klavnicí zaklane živine in vpeljanega mesa oziroma zaklane živine od 24. novembra do 1. decembra 1912: V klavnicí se je zaklalo 70 volov, 3 bik, 7 krav, 370 prašičev, 85 telet, 25 kostrunov, 5 kozličev. Vpeljanega mesa je bilo 799 kg. Zaklane živine se je vpeljalo 9 prašičev, 21 telet, 4 kozličev.

— **Kinematograf »Ideal«.** Danes zadnji dan krasnega sporeda. Prav posebno ugaja senzaciji. drama »Katastrofa«. Tudi vse druge slike »so prve vrste«. — Jutri sijajna drama »Večne priče« v treh delih (pri vseh predstavah.)

Drobiž z bojišča.

SRBSKA VOJSKA.

»Kölnische Zeitung«, poluradni nemški vladni list, prinaša sledeči dopis vojnega korespondenta:

Najugodnejša prilika, da poda človek svojo sodbo o kaki armadi, je trenotek, ko se vojska vrača zmagovito ali premagana iz kake bitke. Jaz sem imel priliko, opazovati Srbe v Skoplju po bitki pri Kumanovu. Kot objektivni poročevalec moram konstatirati, da me je srbska armada silno iznenadila. V naravnost odličnem položaju, z vso opremo, ničesar ji ne manjka, kar je danes potrebno za moderno vojsko. Reflektorji, poljski telefoni in brzojavni, vse funkcijonirajo vzorno. Spretnje čete so vedno v zvezi z vrhovnih poveljstvom. Po vzhodu čet v mesto so bile takoj postavljene straže. Pehotne in kavalerijske patrulje so šetale po mestu, bolnišnice so bile takoj izčiščene. Kar mi je takoj padlo v oči, je izvanredno veliko število oficirjev. Interesanten je bil odhod divizije, ki je bila namenjena v Prilep. Naprej je šla pehota, bataljon za bataljonom, vojniki v opankah, s popolno vojno opremo, za ledjem šatorska kričala in orodje za kopanje. Za njimi so korakali mitralješki oddelki, puške so nosili mali gorski konji. Nato gorski topovi, poljska artilerija, štab, pijonirji, sanitetni oddelki in bogat tren, vse v najboljšem redu. Tren je pri Srbih posebno bogat.

Razmerje med vojniki in oficirji je popolnoma demokratično, četudi zelo strogo. Artilerija ima odlično pripravo in dobre konje. Vsak polk ima tudi svojo poljsko bolnišnico.

Še nekaj je, kar moram posebno naglašati: diskrecija med poveljstvom in poedinci. Neki višji oficir mi je rekel v Skoplju: oni trije stari izvršujejo vse sami, mi ne vemo ničesar. Kralj Peter, Pašić in general Putnik sede skupno in se pogovarjajo cele ure. Pašić odpotuje nato v Belgrad, Putnik pa odide v svojo delovno sobo, kjer razven višjih oficirjev nikogar ne sprejema in kmalu dobimo vest o kaki novi zmagi.

Delo in volja za delo sta prinesla zmago Srbiji, politika pa je privedla Turke v propast.

SLIKA IZ ČETOVANJA KOMITAŠEV.

V zvezi z zavzetjem Novega Pazarija po srbski armadi se je zgodil sledeči zanimivi dogodek, ki priča o velikanski hrabrosti in hladnokrvnosti srbskih komitašev (četaš). Evo, kaj pripoveduje četaš:

Bilo nas je 40 četašev z dvema strojnima puškama. Kar zapazimo pred Novim Pazarijem v naši neposredni bližini okoli 2000 Turkov. Takoj smo se spogledali in vprašali: Kaj hočemo? Mogli bi se le lahko nemoteno umakniti. Videč našo zadržanost, stopi vojvoda Svetozar nenadoma pred nas in pravi: »Turki hočejo udreti v našo deželo, zapaliti vasi, poklati naše ljudi in se na to zopet umakniti. Sramota bi bila za nas, ako bi to pustili. Mi gremo v boj proti njim, četudi nas je samo 40. Končen obračun bo z njimi napravila že naša redna vojska, naša dolžnost pa je, da ji gladimo pot!«

Spogledali smo se in vsi kakor bi se zme-nili vzkliznili:

»Hvala ti vojvoda za tvojo pametno besedo!«

Vojvoda nadaljuje:

»Končano je! Vidite tam na oni višini ono pusto kočico. Turki so pregnali prebivalce in mi se moramo maščevati.«

Nato je izdal dve odredbi: Prva se je gla-sila: Polovica naj gleda, da pride kolikor mo-gotično hitro z obema strojnima puškama v ono kočico in se tam zabarikadira. Druga odredba:

Drugi oddelki naj prične bitko s Turki, kakor naj se umakne in spelle Turke do one kočice. Vodstvo prvega oddelka je prevzel vojvo-da sam, vodstvo drugega je izročil meni. Pričel sem torej s svojimi 20 tovariši bitko z 2000 Turki, torej eden proti 100. To zmore edino Bog in pravica našega naroda. Iznenadili smo Turke in pričeli z vso silo streljati. Sovražnik ni vedel, odkod prihajajo strelji in zato je streljal tja v en dan. Ko nas je konečno zapazil in se nam začel približevati, smo se pričeli umi-kati proti imenovani kočici, kakor nam je uka-zal vojvoda. Turki so z velikanskim veseljem drveli za nami, v nadi, da nas bodo v kočici žive podavali. V trenutku, ko smo stopili v kočico, so jo že Turki obkolili od vseh strani.

Vojvoda je imenito postiral v zid obe strojni puški in dal povelje. Puški sta zaropotali in kosili Turke kakor travo. V par minutah je ležalo okoli kočice več sto Turkov mrtvih in ranjenih, ostali so v divjem neredu pobegnili, mi za njimi. Pobili smo vse, kar nam je prišlo pod roko. Niti polovica Turkov se ni rešila, dočim od nas 40 četašev niti eden ni padel.

Naslednjega dne je Novi Pazar padel. Za-vzela ga je naša redna armada z naskokom.

VOJNE GROZOTE.

V gornjem nadstropju druge sofijske vojaške bolnišnice se nahaja velika dvorana, v kateri leži 20 posteli. Polged na te vojske je skrajno žalosten. Niti eden izmed njih ne more pokazati kako zunanjo rano, za to pa so vsi otopeni in brezumni. V bitki pri Ljule Burgasu je padla med to četo turška granata in se razpočila s strašnim pokom. Čudež, da ni bil nihče ranjen. Vendar pa je bil zračni pritisk tako silen, da so padli vsi več metrov daleč in si tako silno pretresli živce, da so skoro popolnoma izgubili razum. Nekaterim se bo stanje mogoče zboljšalo, a zdravniki so skoro obupali. Bolniki gledajo kakor blazni, so apatični napram vsaki stvari in zdajpazdal prične krohovati. Žalosten, strašen pogled. Kdor pride v to dvorano, ne more dolgo obstati, tako strašen pogled je na te nesrečnike.

Nainovejša telefonska in brzojavna poročila.

BOLGARSKO SOBRANJE.

Sofija, 15. decembra. Sezijo bolgarskega sobranja je otvoril ministrski predsednik Gešov ob navzočnosti zunanjega ministra s prečitano ob predstolnega govora. Prestolni govor iz-važa: Vsemogočnemu se je dopadlo, priboriti našemu in naših zaveznikov orožju sijajne zma-gre, kakršnih nihče ni pričakoval. Naša dolžnost je, da se zahvalimo naši armadi, našim oficir-jem in vojakom za junaška dela, katera so si priborili s krvjo. Ves narod je izvršil svojo dolžnost napram domovini. Se pozni rodovi se bodo s spoštovanjem spominjali naših junakov, ki so izvršili to plemenito delo z nenavadnim preziranjem smrti. Sovražnik je bil docela po-teptan in prisiljen prositi za mir. Upamo, da bodo mirovna pogajanja prinesla nam in našim zaveznikom popolu uspeh. Prestolni govor je skupščina vzela z velikanskim odobravanjem na znanje. Konec se je Gešov prebral pismo ruskih progresivnih poslancev iz Petrograda, v katerem žele poslanci junaškim Jugoslovano-m najboljše vsphe.

Sofija, 15. decembra. Ministrski svet je anuliral vse kupne in prodajne pogodbe, ki so bile sklenjene v novoosvojenih deželah, da pre-preči vsako izkoriščanje.

Sofija, 15. decembra. Povodom seje bolgar-skega sobranja piše »Mir«: Položaj med našimi poslanci je silno bojevit. Pokazalo se je, da poslanci niso zadovoljni s tem, da se je bolgar-ska armada ustavila pred Cataldo in ni za-sedla tudi Carigrad. Izkazalo se je, da so naši poslanci za slučaj, ako bi se mirovna poga-janja razbila, pripravljene dovoliti vse nove kredite, katere bi zahtevala armada, da skup-no s svojimi zavezniki popolnoma stre sovraž-no silo.

DR. DANEV V PARIZU.

Pariz, 15. decembra. Ministrski predsednik Poincare je sprejel danes dr. Daneva v posebni avdienci in je z njim dalje časa konferiral. Dr. Danev je na to obiskal še predsednika franco-ske zbornice Dechanela in ruskega poslanika Izvojskega, nakar se je ob štirih popoldne od-peljal v London.

KONFERENCA DELEGATOV BALKANSKE ZVEZE.

London, 15. decembra. »Reuter Bureau« poroča: Včeraj so se sestali delegati balkanske zveze na konferenci. Konferenca je trajala do polnoči. Razpravljalo se je o modusu preceden-di mirovnih pogajanj. Predsednik grške delega-cije, ministrski predsednik Venizelos je kot najstarejšega člana med balkanskimi delegati predlagal predsednikom konference srbskega delegata Stojana Novakovića. Predlog je bil sprejet pod pogojem, da bi se za slučaj, ako Turki ne bi pristali nanj, predsedniki vrstili po delegacijah. Z ozirom na turško izjavo, da Tur-čija ne bo pripustila grških delegatov na mirov-na pogajanja, je bilo konstatirano, da imajo grški delegati pravico prisostvovati na kon-ferenci, ker je to določeno tudi v premirju, kljub temu, da Grška premirja ni hotela podpisati. Delegati so končno konstatirali, da vlada med njimi glede pogojev popolno soglasje.

GRŠKO-TURŠKI SPOPADI PRED DARDANELOMI.

Atene, 15. decembra. Admiral Kunduriotis brzojavlja: Torpedni rušilec »Stendoni«, ki straži pred vodom iz Dardanel, je zapazil več-raj jutraj, da se bliža neki turški torpedni rušilec. »Stendoni« se je posrečilo, približati se sovražni ladji na tri tisoč metrov, na kar je skupno s križarko »Louchi« otvoril ogenj. Tur-ki so odgovarjali s trdnjave, a ničesar zadeli. Tudi turška torpedovka je nekaj časa streljala, na kar se je umaknila v notranjost Dardanel.

Atene, 15. decembra. Mornariško minist-rstvo poroča: Danes se je sopot pojavila pred Dardanelami neka turška torpedovka, ki je pa takoj, kakor hitro je zapazila dva grška torped-na rušilca, pobegnila. Kmalu na to se je pojavila turška križarka »Mihidie«, ki je pričela stre-ljati na grški torpedovki. Ko se je pred Darda-nelami prikazalo nenadoma še 6 grških bojnih ladij, je turška križarka pobegnila.

Atene, 15. decembra. Vse dosedanje vesti, da bi bilo grško brodovje v kaki pomorski bit-ki s Turki premagano, so popolnoma izmišljene. Grško brodovje straži izhod iz Dardanel in pri-čakuje turškega brodovja, ki se pa noče spustiti z Grki v odprto bitko.

SRBSKI VOJNI PLEN.

Belgrad, 15. decembra. Srbi so v doseda-njih bojih zamenili 308 topov, 210.000 pušk in 110 vagonov municije.

VELIKE DEMONSTRACIJE V PLZNU.

Plzen, 15. decembra. Včeraj zvečer so se vršile tu velike balkanske manifestacije de-monstracije, katerih se je udeležilo več tisoč

ljudi. Policija in žandarmerija nista mogla na-praviti red. Na več krajih je prišlo s policijo do hudih spopadov. Konečno je moralo priti vojaš-tvo, ki je napravilo red. Več policajev in de-monstrantov je bilo ranjenih. Sedem demon-strantov je aretiranih.

VELIK KONFLIKT MED GRKI IN BULGARI V SOLUNU.

Solun, 15. decembra. Grške oblasti so več-raj odredile suspenzijo lista »Bulgaria« radi tendencioznih protigrških člankov. Del bul-garske straže ni hotel izvesti te naredbe, nakar je došel oddelček grške žandarmerije. Takoj na-to je prišel na lice mesta tudi bolgarski od-delek. Grki so zasedli ulico od tiskarne, kjer se tiska list do Otomanske banke. Bolgari so se jim na drugi strani ulice postavili z nasajenimi bajoneti nasproti. Prišlo bi gotovo do hudega spopada, ako bi ne posegle vmes višje oblasti. Prebivalci so bili radi imenovanega incidenta silno vznemirjeni.

V DRAČU.

Belgrad, 15. decembra. V Draču so Srbi ustanovili srbski carinski urad.

† ALBERT CSAKY.

Budimpešta, 15. decembra. Bivši predse-dnik ogrske magnatske zbornice in bivši mi-nister grof Csaky, je danes jutraj umrl.

PRED JANINO.

Atene, 15. decembra. Turška poročila o turških zmagah pri Janini so popolnoma izmišljena. Prišlo je le do neznatnih spopadov, v katerih so se pa Turki vedno umaknili.

JAPONSKI RDEČI KRIŽ V CARIGRADU.

Carigrad, 15. decembra. Semkaj je do-spela ekspedicija japonskega Rdečega križa.

POSLOVNA ZBORNICA.

Dunaj, 15. decembra. Poslovna zbornica je včeraj sprejela predlogo o naboru konj v drugem in tretjem čitanju. V torek pride na vrsto tretja mobilizacijska predloga. Češki narodni socialci in Masarykova skupina bodo ob-struirali predlogo tudi v plenumu. Odsek za državne nastavlence je rešil službeno prag-matiko v smislu gospodske zbornice. Proračunski odsek je nadaljeval razpravo o proračunu. Slovenci so obstruirali. Dr. Dulibič je imel dolg obstrukcijski govor, ki je trajal več ur. Seja je trajala do jutra.

Zemljepisne in narodo-pisne znamenitosti.

Meje današnje Albanije je zelo težko do-ločiti. Treba je namreč razlikovati Albanijo v geografskem in etnografskem oziru ter raču-nati z raznimi zgodovinskimi, političnimi dej-stvi, ki so tekom stoletij v marsikaterem oziru uplivali na razvoj in obseg sedanje Albanije. Zlasti v novejšem času so se Albanci zelo raz-širili na račun slovanskega življa in to v poli-tičnem kakor v narodnoslovesnem oziru. Mejo Al-banije tvori danes Črna gora na severu in Preveza na jugu. Najvzhodnejša točka Alba-nije je gora Geristeri, jugovzhodno od Bitolja. Znamenitejša luke Albanije so San Giovanni di Medua (pravzaprav luka za mesto Skader), dalje Drač, ki ima vse naravne lastnosti, ki tvo-rijo predpogoje dobrega pristana. V južni Alba-niji je najprostorejša in najbolj utrjena luka Valona, ki je zavarovana po naravni legi s po-lotokom, ležečim pred pristanom; tej luki se splošno pripisuje največji pomen, ker je prvič od narave izborna utrjena in drugič leži najbližje Italiji, katera že dolgo s hrepenenjem opazuje razvoj tega izbornega pristana. Raz-dalja med Otrantom (Italija) in Valono znaša le 70 km.

Arbanase glede vere, običajev jezika, tra-dicij in drugih teritorialnih, političnih in eko-nomskih razlik delimo v dve plemeni, v Ghege in Tosce.

Ghegi prebivajo v severni Albaniji, krog Skaderskega jezera in segajo do reke Škumbi. Pleme Ghegi se deli v celo vrsto rodov (okrog 20), najznamenitejši med njimi so Miriditi, ki štejejo okrog 25.000 duš in veljajo za najbolj divji rod albanski.

Tosci so mnogo bolj kulturni od Ghegov, žive južno od reke Škumbi, zlasti v goratih krajih ter so ohranili mnogo barbarskih in fevdalnih običajev. Tudi Tosci se dele v celo vrsto rodov in rodbin, med katerimi vladajo manjše antropološke in dialektične razlike.

Turki so razdelili Albanijo v 3 vilajete in sicer v skaderski, kosovski in bitolski. Celo albansko ozemlje meri okrog 25.000 km², je torej 2^{1/2}-krat tako veliko kot Kranjska. V Albaniji prebiva okrog 1.300.000 Albancev; precej jih je razsejanih tudi v tujini, zlasti v Črni gori, Carigradu in Grški. Število vseh Arbanasov znaša nekako 1.750.000 tisoč, torej jih je primeroma toliko kakor Slovencev. Za njih je primeroma toliko kakor Slovencev. Za njih je primeroma toliko kakor Slovencev. Za njih je primeroma toliko kakor Slovencev.

Kar se tiče vere, pripadajo Arbanasi trem veroizpovedanjem, in sicer mohamedanske-mu, katoliškemu in grško-pravoslavnemu. Nj-hova prvotna vera je katoliška, grško-pravo-slavna se je začela širiti pod vplivom Srbov, Bolgarov, Grkov in Bizantincev. V petnajstem stoletju pa so Turki zajedno s politično oblastjo začeli usiljevati Albancem mohamedansko ve-ro, ki je v kratkem času dobila številne pri-staše. Po statistiki, ki pa ni posebno zanesljiva, ker je turškega izvora, znaša število katoliških Albancev okrog 110.000, ostali so grško-pravoslavni in po pretežni večini Mohamedanci. Katoličani imajo 3 nadškofije in 3 škofije, tudi grško-pravoslavni imajo več škofij središči: najboljše so v tem oziru preskrbljeni Mohame-danci, ki jim je šla turška vlada prav tako na

roko, kot je zatirala druga veroizpovedanja. Solstvu v Albaniji turška vlada ni posvečala posebne pozornosti. Zato so si pa zlasti katoliški duhovniki stekli precej zaslug za nabozbo svojih vernikov. Župniki in parohi so ob enem učitelji svoje katoliške dece. Roditelji mohamedanskih otrok se pa zelo malo brigajo za šolanje svojega naraščaja in zato je baš v mohamedanskih delih Albanije število analfabetov ogromno. Avstrijska vlada podpira tudi nekoliko razvoj šolstva v Albaniji; zlasti deli stipendije nadarjenim albarskim dečkom, da morejo posejati srednje in visoke šole v Cislajtaniji. Tudi Srbi in Bolgari so ustanovili veliko število šol v albarskem ozemlju in jih stalno podpirajo. Tudi Italija vzdržuje v Skadru trgovsko-tehnično šolo ter moško in žensko ljudsko šolo in otroški vrtec. Sploh pridobiva in Skadru italijanski jezik čimdalje več na veljavi in splošni uporabi. — Albanske narodne šole obstojajo v Gorici in Prizrenu.

Izkaz daril za „Rdeči križ balkanskih držav“.

Davorin Lesjak, učitelj, Ruše, Štajersko poslal nabrane 93-10 K, dr. K. Zakrajšek iz Škofije Loke poslal nabrano 25 K, dr. Franjo Salamun, Sv. Lenart (nabrala Ljilka Salamun v veselje lovski družbi) 10-36 K, A. Primožič, Žiri, nabral 63-30 K, upravnništvo »Slovenskega Naroda 320-21 K, učenke 7. in 8. razreda Mehinškega zavoda v Kamniku 7-30 K, Dračan Gabron, Slovenji Gradec poslal nabrano med Slovenci v Slov. Gradcu in okolici 75-16 K, Josip Kostanjček, trg. poslovođa, Letuš 20 K, Franc Fakse, Novo mesto nabral v gostilni 6-20 K, Mihelič Danc, Ribnica 1 K, Jer. Goričavac 1 K, Hren, Jer. lipi 40 v, Pakiž Emil, Ribnica 2 K, Šutej, Jelendol 10 K, M. Debelak, Ribnica 1 K, Pele Ant., Ribnica 2 K, Česarek Franc, Ribnica 2 K, Utopljenka 1 K, Klun, Dol. vas 5 K, Ilc Franc, Gorenja vas 1 K, Košmerl Jož., Gorenja vas 1 K, Petek Jož., Ribnica 1 K, Jos. Verdic, Ribnica 1 K, notarska pisarna iz poravnjav U 420/12, U 449/12 50 K, Poldeki na keglišču pri Novem svetu 10 K, neimenovanec 2 K, gdč. Richtarjeva 1 K, gdč. Neimenovanka 2 K, Kristan, Orehek, pošta Prestranek 10 K, neimenovanec 3 K, Slomškova ulica 4 12 K, Br. Hlavka, Ljubljana 140 K, Frank Sakser, New York poslal v Ameriki nabrano 150 K, dr. I. Ažman, odvet. kand., Ljubljana za izgubljeno stavo 10 K, Albina Rupnik, Ig-Studenec nabrala 30 K, Feliks Robič, Lembang poslal nabrano 124-70 K, dr. Ivan Fermeve, odvetnik v Ptuj 25 K, slovensko pevsko društvo »Podbreška Lira« v Podbrezjah iz neke veselice čisti donesek 45-24 K, Alojzij Pavlin, veletržec v Podbrezjah 4-76 K, Dunajski slovenski tehniki 13-05 K, Dragotin Hribar, tovarnar v Ljubljani 50 K, dr. Ljudevit Štiber, odvetnik v Brežicah nabral pri lovski družbi v Cerkljah 16 K, I. Mušič, gostilničar v Senožečah nabral 6 K, krajevni nabiralni odbor v Dovju 129-60 K, dr. Josip Furlan — dr. Fran Novak iz neke kazenske poravnave 50 K, uredništvo »Slovenskega Naroda« 80 K, Matko Stucin, Pod Rožnikom 39 5-10 K, upravnništvo »Slovenskega Naroda« 159 K, neimenovani Kočevski Slovenec nabral in izročil 40 K, upravnništvo »Ilustrovanega Tednika« iz Brežic 20 K, Fran Premru, št. Vid pri Vipavi 5-70 K, posojilnica v Ribnici, r. z. z om. zavezo 100 K, Frank Sakser, New York poslal v Ameriki nabrano 250 K, iz kazenske poravnave Oroslov Verčič — Avgust Škof, izročil dr. Saboty 5 K, upravnništvo »Slovenskega Naroda« 109-80 K, Leni Steblovnik, Rečica na Paki, Štajersko poslala nabrano 54-10 K, Peter Kunc, Dole nabral: Peter Kunc 1 K, Lovro Bogataj 1 K, Ivan Peljhon 1 K, Mat. Kobal 80 vin., J. Ohrin 20 v. Skupaj 41.592 K. 09 v.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Mali oglasi.

Mehlovana soba s posebnim vhomom se ceno odda. Vpraša se Emonska cesta št. 2.

Ugodna prilika! Pristine perzijske preproge, vseh velikosti, primerne kot božično ali novoletno darilo so po jako nizkih cenah na prodaj pri špedicijski in komisijski del. družbi »Balkan« v Ljubljani, Dunajska cesta 33. (Telefon št. 100.)

Kupujte „Dan“.

- „Dan“ je edini slovenski neodvisni politični dnevnik.
- „Dan“ je najbolje informiran slovenski dnevnik.
- „Dan“ je edini slovenski dnevnik, ki izhaja tudi ob nedeljah in praznikih.
- „Dan“ je najodločnejši neodvisni jutranji list.
- „Dan“ je najcenejši napredni dnevnik; posamezni izvodi po 6 vinarjev, s pošto mesečno le K 1-70.
- „Dan“ je razširjen v najširših ljudskih slojih, ker ga vsakdo rad čita in je zato jako uspešno oglaševanje v njem.
- „Dan“ prinaša zanimive in znamenite zgodovinske romane.
- „Dan“ prinaša znamenite sodobne politične karikature.
- „Dan“ je odločen zagovornik vseh zatiranih.

Sirite „Dan“ med ljudstvom.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo vjudno vabimo na novo naročbo, stare p. n. naročnike pa, katerim je potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času obnove, da pošiljanje ne preneha in da dobe vse številke

„DAN“

velja v Ljubljani na dom dostavljen:

Vse leto . . . K 18— Četrta leta . . . K 4-50
Pol leta . . . K 9— En mesec . . . K 1-50

V upravnistvu prejemam na mesec K 1-20.

S pošiljanjem po pošti v Avstriji velja:

Vse leto . . . K 20— Četrta leta . . . K 5—
Pol leta . . . K 10— En mesec . . . K 1-79

Za Nemčijo vse leto K 24. Za Ameriko in druge dežele vse leto 30 K.

Naroča se lahko z vsakim dnem, a hkratu se mora poslati tudi naročnino, drugače se ne oziramo na naročilo. Pri reklamacijah naj se navede vedno dan zadnjega plačila naročnine.

List se ustavlja 10. dan po poteku naročnine brez ozira vsakemu, kdor je ne vpošlje o pravem času.

Upravištvo „DNEVA“.

Tržne cene v Ljubljani.

Tedensko poročilo od 6. dec. do 13. dec.

		Cene v kronah	
		od	do
1 kg govejega mesa I. vrste	1-80	2-—	
1 „ „ „ II. „	1-60	1-80	
1 „ „ „ III. „	1-50	1-70	
1 „ telečjega mesa	1-80	2-—	
1 „ prašičjega mesa (svežega)	2-—	2-20	
1 „ „ (prekajenega)	2-20	2-40	
1 „ koštrunovega mesa	1-40	1-50	
1 „ masla	2-60	2-80	
1 „ masla surovega	2-40	2-80	
1 „ masti prašičje	2-10	2-16	
1 „ slanina (špeha) sveže	1-92	2-—	
1 „ slanina prekajene	2-—	2-20	
1 „ sala	1-92	2-—	
1 „ čajnega masla	3-20	3-80	
1 „ margarinkega masla	2-20	—	
1 jajce	—	10-12	
1 liter mleka	—	20-22	
1 „ posnetega	—	08-10	
1 „ smetane	—	—	
1 „ kisle	—	—	
1 kg medu	1-40	1-60	
1 piščanec	1-20	1-60	
1 golob	—	40-50	
1 raca	1-80	2-20	
1 gos	5-50	6-—	
1 puran	—	—	
100 kg pšenične moke št. 0	35-80	—	
100 „ „ „ 1	35-40	—	
100 „ „ „ 2	34-80	—	
100 „ „ „ 3	34-10	—	
100 „ „ „ 4	33-20	—	
100 „ „ „ 5	32-—	—	
100 „ „ „ 6	31-—	—	
100 „ „ „ 7	28-—	—	
100 „ „ „ 8	19-60	—	
100 „ koruzne moke	26-—	—	
100 „ ajdove moke I. vrste	49-—	—	
100 „ „ II. „	47-—	—	
100 „ ržene moke	—	28-40	
1 „ fižola	—	34-40	
1 „ graha	—	40-48	
1 „ leče	—	28-30	
1 „ kaše	—	26-28	
1 „ ričeta	23-—	24-—	
100 kg pšenice	22-—	22-50	
100 „ rži	20-—	21-—	
100 „ ječmena	23-—	24-50	
100 „ ovsu	23-—	24-—	
100 „ ajde	20-—	22-—	
100 „ prosa belega	20-50	22-—	
100 „ „ navadnega	6-—	6-50	
100 „ koruze	26-—	—	
100 „ krompirja	7-50	8-—	
100 „ činkvantina	5-—	6-—	
100 „ sena	3-—	4-—	
100 „ slame	8-—	8-50	
100 „ stelje	9-50	12-—	
100 „ detelje	8-—	9-—	
Cena trdemu lesu za m ³	1-08	1-50	
Cena mehkeemu lesu za m ³	—	—	
Prašiči na klavnici	—	—	

Vabila

Letake

Plakate

Poročne karte

Mrliške liste

Račune

Letne zaključke

Hranilniške knjižice

Cenike

Razglednice

Koledarje

i. t. d.

priporoča

Učiteljska tiskarna

v Ljubljani, r. z. z o. z

Vabilo na peti občni zbor „Slovenske Solske Matice“

ki se vrši

v soboto, dne 28. decembra 1912, ob 3. uri popoldne v Mestnem domu v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Pozdrav predsednika.
2. Predavanje g. prof. dr. K. Ozvalda: »Pedagoško in psihološko izobraževanje bodočih učiteljev.«
3. Poročilo tajnikovo o društvenem delovanju.
4. Poročilo blagajnikovo o denarni upravi.
5. Pregled in odobrenje letnih računov o društvenem gospodarstvu.
6. Določitev nagrad za knjižna dela za bodočo upravno dobo.
7. Proračun za prihodnja tri leta.
8. Volitev: a) predsednika in osmih odbornikov; b) treh odborniških namestnikov; c) treh računskih presojevalcev.
9. Nasveti posameznih članov, ki so se vsaj tri tedne poprej naznanili odboru ter jih je ta odobril in postavil na dnevni red.

Zvečer istega dne bo učiteljski sestanek v prostoru, ki se določi pozneje.

Po treh tednih stopa odbor zopet pred društvo, da jim poda verno sliko o delovanju v četrti triletni upravnici dobi in da sprejme od njih navodila za bodočo dobo. Zato vabi odbor vse društvenike, da se v obilnem številu udeležijo občnega zbora.

V Ljubljani, dne 1. decembra 1912.

Odbor »Slovenske Solske Matice«.

H. Schreiner, Dr. Ljud. Pivko,
predsednik. tajnik.

Brzojavka.

V italijanski kuhinji

hotela pri Maliču nasproti glavne pošte se dobe vsak dan asortirane morske ribe. Vina samo iz najboljših kleti in sicer: brionska, porenška iz agrarnega zavoda. Opolo-vino po 72 v liter za družino na dom postavljeno itd.

Dobrotvornično društvo „BLAGODAT“ v Ljubljani

se slavnemu občinstvu priporoča kot edino društvo te vrste na Kranjskem. Društvo ima namen izplačati velike podpore in velike posmrtnine svojim rednim članom. Čimveč je članov, temvečji znesek izplača društvo v vsakem smrtnem slučaju. Te vrste društva so pokazala na Dunaju, Pragi, Gradcu in v drugih avstrijskih mestih, da so najboljša humanitarna podpora društva, katera na podlagi vzajemnosti za male prispevke članov, izplačujejo velike posmrtnine. Prospekte in natančna pojasnila daje brezplačno

društvena pisarna v Ljubljani, Mestni trg št. 13, I. nadstropje.

!! Sijajna zmaga !!

v damskih raglanih.

Ravnokar dospelo čez 2000 komadov 135 cm dolgih od 20 K naprej, kateri so stali preje od 40—60 K.

Istotako znižane cene za gospode raglanov, zimskih sukenj in oblek.

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Zimsko perilo

volnene srajce, spodnje majice in hlače, pleteni telovniki, nogavice, dokolenice, rokavice, gamaše, kožuho-vinaste čepice, snežne čepice, ščitnike, kolenogrelce, trebuhogrelce, žilogrelce in druge predmete za gospode

priporoča

modna trgovina za gospode:

P. Magdić, Ljubljana

nasproti glavne pošte.

! Pozor trgovci!

Od danes naprej se prodaja galanterijsko blago in pletenine iz konkurzne mase Ludovika Dolenca, v Prešernovi ulici pod tovarniško ceno.

Glavno zastopstvo dunajske družbe

za gradbo centralne ventilacijske kurjave s svežim zrakom

v Ljubljani, Tržaška cesta št. 31

prevzema vsa v to stroko spadajoča dela, kakor novo in delno vpeljavo in montiranje te kurjave v nova in stara poslopja. — Centralna ventilacijska kurjava s svežim zrakom je najidealnejša, najcenejša, najsnajnejša in najzdravejša kurjava za stanovanja, urade, trgovske lokale, vile, šole, gostilne, cerkve itd.

A. SKAZA,

glavni zastopnik za Kranjsko in Primorsko.

Posebna specialiteta likerja

Posebna specialiteta likerja